

Asia: VN/25711/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pormestarin päätös 16.2.2022 - § 25

Pormestari antoi opetus- ja kulttuuriministeriölle seuraavan lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain muuttamisesta:

Helsingin kaupunki kannattaa valtakunnallisesti yhtenäisen digitaalisen varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmän käyttöönottoa. Kuten lakiesityksessä todetaan, on varhaiskasvatuksen laatu käsitteenä moninainen ja sidoksissa kulloinkin yhteiskunnassa tärkeinä pidettyihin arvoihin. On merkityksellistä, että varhaiskasvatuksen laadun yhtenäisen arvioinnin myötä myös laadun käsitteellistä määrittelyä voidaan vahvistaa. Lakiesityksessä ehdotettu järjestelmän käyttöönotto on hyvä jatkumo Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (arviointikeskuksen) toteuttamalle varhaiskasvatuksen laadun arviointia koskevalle kehitystyölle. Lisäksi järjestelmä vahvistaa varhaiskasvatuksen yhtenäistä tietopohjaa.

Helsingin kaupungin varhaiskasvatyüksiköitä on ollut mukana arviointikeskuksen toteuttamassa varhaiskasvatuksen laadun arviointityökalujen pilottihankkeessa. On myönteistä, että järjestelmän kehittämisessä on toteutettu pilottihanke ja hyödynnetty käyttäjäpalautetta. Kunnilla on kuitenkin toistaiseksi hyvin vähän tietoa toteutettavasta järjestelmästä eikä lakiesityksessä kuvata tarkemmin, minkälainen laadunarviointijärjestelmä tulee käytännössä olemaan. Konkreettinen tietämys tulevasta järjestelmästä olisi eduksi tilanteessa, jossa kunnissa kehitetään samanaikaisesti omia laadunarviointiin ja -hallintaan liittyviä malleja. Lakimuutoksen esitöiden perusteella on lisäksi haastavaa arvioida kunnan rekisterinpitäjälle koituvan työn määrää.

Vastuu laadunhallinnan suunnittelusta ja toteuttamisesta tulee säilyä myös järjestelmän käyttöönoton jälkeen paikallisella tasolla. Kunnissa on erilaisia tarpeita kehittää varhaiskasvatuksen laatua, jolloin arviointiteeman ja -työkalujen valinnan tulee säilyä kunnissa.

Pidämme hyvänä, että järjestelmä mahdollistaisi arviointikeskuksen ulkoisten arviointien toteuttamisen. Ulkopuolisten arviointien tulee kuitenkin olla hyvin ennakoitavissa eivätkä ne saa

aiheuttaa kohtuutonta kuormitusta varhaiskasvatyüksiköiden henkilöstölle. On tärkeää varmistaa, että kunnilla on käytössään ulkopuolisten arviointien alueelliset, yksikkö- ja toimipistekohtaiset tulokset sekä kunnallisen että yksityisen varhaiskasvatuksen osalta, jotta toimintaa voidaan kehittää ja varmistaa toiminnan tasalaatuisuus.

Varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä ei pitäisi sisällään esiopetuksen arviointia johtuen esiopetuksen sijoittumisesta perusopetuslain alaisuuteen. On huomioitava, että järjestelmän käytön ja sen myötä kertyvän arviointitiedon osalta tämä voi osoittautua ongelmalliseksi. Helsingin kaupungin järjestämä esiopetus toimii tiiviissä yhteydessä varhaiskasvatuksen kanssa ja usein saman esihenkilön alaisuudessa. Lakiesitykseen tulisi tarkentaa, miten järjestelmää voidaan hyödyntää esiopetuksessa. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan olisi tarkoituksenmukaista, että varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstön voisi käyttää järjestelmää tasavertaisesti oman työn arvioinnin osalta.

Lakiesityksessä ehdotetaan, että jatkossa myös lapset ja heidän huoltajansa voisivat käyttää laadunarviointijärjestelmää ja olla näin osallisena arvioinnin toteuttamisessa. Pidämme lasten ja huoltajien osallisuutta merkittävänä. Eri-ikäisten ja eri kehitystasoisien lasten osallistaminen arviointiin tulee tehdä lapselle sopivalla tavalla. Tämä tulisi ottaa huomioon jo järjestelmän kehittämisvaiheessa, jotta vastuu arvioinnin ikätasoisesta toteuttamisesta ei jää vain henkilöstön vastuulle.

Henkilötietojen käsittelystä on lakiesityksessä säädetty kattavasti. Yhteisrekisterinpitäjyyttä koskeva ehdotettu sääntely yhdessä jo voimassa olevan tietovarannon yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevan varhaiskasvatuslain 68 §:n mukaisen sääntelyn kanssa pirstoo rekisterinpitäjän vastuut tavalla, joka voi käytännössä vaarantaa henkilötietojen käsittelyn kokonaishallinnan ja tehdä käsittelyn hahmottamisesta asiakkaalle liian vaikeaa. Kunnalle jäävät rekisterinpitäjän vastuut, erityisesti rekisteröidyn informointi tietosuojasetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ovat haastavia toteuttaa ottaen huomioon, että järjestelmän tuntemus on arviointikeskuksella. Jaettuihin vastuisiin sisältyy riski erityisen haavoittuvalaisessa asemassa olevien rekisteröityjen (pienet lapset) pallottelusta rekisterinpitäjien välillä.

Ottaen huomioon arviointikeskukselle säädettyt vastuut talletettujen vastaustietojen osalta, olisi rekisteröidyn edun mukaista, että laissa säädettäisiin tietosuojasetuksen 26 artiklan 1 momentissa tarkoitettusta yhteyspisteestä esimerkiksi nimeämällä yhteyspisteeksi varhaiskasvatuksen järjestäjän. Vastaavasti arviointikeskukselle olisi säädettävä velvollisuus toimittaa varhaiskasvatuksen järjestäjälle kootusti ja selkeässä muodossa rekisteröidyn informoimiseksi ja tiedusteluihin vastaamiseksi sekä rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseksi tarvittavat laadunvalvontajärjestelmää ja siinä tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä koskevat tiedot. Tällöin varhaiskasvatuksen asiakkaat voisivat kaikissa tilanteissa olla yhteydessä omaan varhaiskasvatuksen toimipisteeseensä.

Eid Terttu
Helsingin kaupunki